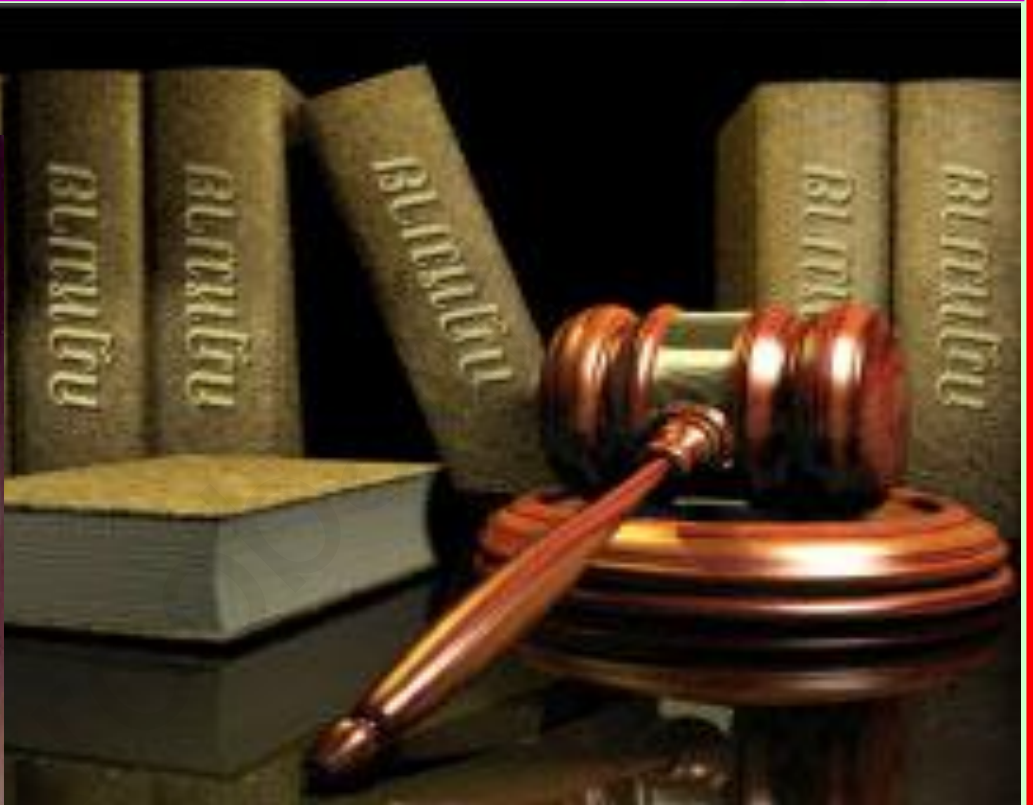

เอกสารประกอบการเรียนเพื่อพัฒนาทักษะ การคิดวิเคราะห์ เรื่อง กฎหมายน่ารู้

เล่มที่
1

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมาย

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

กาญจนา กุตอินทร์
ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ชำนาญการ
โรงเรียนวชิรบาร์มีพิทยาคม
อำเภอวชิรบาร์มี จังหวัดพิจิตร
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

เอกสารประกอบการเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง กฎหมายน่ารู้
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้จัดทำขึ้น
เพื่อใช้เป็นสื่อและอุปกรณ์ในการศึกษาหาความรู้แก่ผู้เรียนและสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์
โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนติดตามผลการศึกษาอย่างใกล้ชิด ซึ่งประกอบ
ไปด้วยเนื้อหาในหน่วยนี้ จำนวน 7 เล่ม ดังนี้คือ

- เล่มที่ 1 เรื่อง ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมาย
- เล่มที่ 2 เรื่อง กฎหมายบัตรประจำตัวประชาชน
- เล่มที่ 3 เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับความสามารถของผู้เยาว์
- เล่มที่ 4 เรื่อง กฎหมายแพ่งเกี่ยวกับครอบครัวและมรดก
- เล่มที่ 5 เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- เล่มที่ 6 เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร
- เล่มที่ 7 เรื่อง กฎหมายแรงงาน

โดยเล่มที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมาย มีเนื้อหาสาระที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้
เกี่ยวกับความหมาย ลักษณะสำคัญ การใช้ ความสำคัญและประโยชน์ของกฎหมาย รวมถึง
มีแบบฝึกให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ในด้านทักษะการจำแนก การจัดหมวดหมู่
การเชื่อมโยง การสรุปความ และการประยุกต์ใช้ จึงหวังว่าเอกสารประกอบการเรียนเล่มนี้
จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและผู้สนใจศึกษาได้เป็นอย่างดี ในการนี้ขอขอบคุณท่านผู้อำนวยการ
ผู้เชี่ยวชาญและคณะครูทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำจนเอกสารประกอบการเรียนเพื่อพัฒนาทักษะ
การคิดวิเคราะห์ที่ได้จัดทำขึ้น สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี หวังเป็นอย่างยิ่งว่านักเรียนได้รับความรู้
ทักษะ และเจตคติ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

กาญจนา กุศลอินทร์

	หน้า
คำนำ.....	ก
สารบัญ.....	ข
จุดประสงค์การเรียนรู้.....	ค
คำแนะนำในการใช้.....	ง
แบบทดสอบก่อนเรียน.....	1
ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมาย.....	5
ความหมายของกฎหมาย.....	5
ลักษณะสำคัญของกฎหมาย.....	6
การใช้กฎหมาย.....	11
ความสำคัญของกฎหมาย.....	17
ประโยชน์ของกฎหมาย.....	19
สรุป.....	20
แบบฝึกที่ 1 ทักษะการจำแนก.....	21
แบบฝึกที่ 2 ทักษะการจัดหมวดหมู่.....	22
แบบฝึกที่ 3 ทักษะการเชื่อมโยง.....	24
แบบฝึกที่ 4 ทักษะการสรุปความ.....	25
แบบฝึกที่ 5 ทักษะการประยุกต์ใช้.....	27
แบบทดสอบหลังเรียน.....	28
บรรณานุกรม.....	32
ภาคผนวก.....	33
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน.....	34
เฉลยแบบฝึกที่ 1 ทักษะการจำแนก.....	35
เฉลยแบบฝึกที่ 2 ทักษะการจัดหมวดหมู่.....	36
เฉลยแบบฝึกที่ 3 ทักษะการเชื่อมโยง.....	37
เฉลยแบบฝึกที่ 4 ทักษะการสรุปความ.....	38
เฉลยแบบฝึกที่ 5 ทักษะการประยุกต์ใช้.....	39
เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน.....	40
แบบสรุปคะแนน.....	41

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกความหมาย ลักษณะสำคัญ การใช้ ความสำคัญและประโยชน์ของกฎหมายได้
2. ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ในด้านทักษะการจำแนก ทักษะการจัดหมวดหมู่
ทักษะการเชื่อมโยง ทักษะการสรุปความ และทักษะการประยุกต์ใช้ได้
3. นำความรู้และทักษะการคิดวิเคราะห์ ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

เอกสารประกอบการเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์เรื่อง กฎหมายน่ารู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เอกสารประกอบการเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ชุดนี้ ใช้เป็นเอกสารประกอบการเรียนการสอนและนักเรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ให้นักเรียนอ่านคำแนะนำและปฏิบัติตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. นักเรียนอ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ก่อน
2. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนจำนวน 10 ข้อ โดยไม่ดูเฉลยก่อนและเน้นคุณธรรมความซื่อสัตย์ของนักเรียน
3. ตรวจสอบคำตอบแล้วบันทึกคะแนนไว้ในแบบสรุปคะแนน
4. ศึกษาเนื้อหาเรียงตามลำดับชั้น
5. ทำแบบฝึกหัดทบทวนที่มีอยู่ในเล่ม
6. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนจำนวน 10 ข้อ โดยไม่ดูเฉลยก่อน
7. ตรวจสอบคำตอบในแบบฝึกหัดและแบบทดสอบหลังเรียน ถ้าทำคะแนนได้ตั้งแต่ 8 คะแนนขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์ และถ้าได้คะแนนน้อยกว่า 8 คะแนน หรือได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนให้นักเรียนย้อนกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง
8. ให้นักเรียนดำเนินการให้เป็นไปตามเวลาที่กำหนด

แบบทดสอบก่อนเรียน
เรื่อง กฎหมายน่ารู้
เล่มที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมาย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

- คำชี้แจง
1. แบบทดสอบเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ มีทั้งหมดจำนวน 10 ข้อ ๆ ละ 1 คะแนน คะแนนเต็ม 10 คะแนน
  2. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยทำเครื่องหมาย x ลงในกระดาษคำตอบ
  3. เวลา 15 นาที

1. ข้อใดไม่ใช่ความหมายของกฎหมาย
  - ก. คำสั่งทั้งหลายของผู้ปกครองว่าการแผ่นดินต่อราษฎรทั้งหลาย เมื่อไม่ทำตาม ธรรมดาต้องลงโทษ
  - ข. คำสั่งหรือข้อบังคับที่ประชาชน ต้องปฏิบัติตาม เพื่อบังคับใช้ความประพฤติของบุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคม หากฝ่าฝืนก็จะมีบทลงโทษ
  - ค. ข้อบังคับของรัฐ ซึ่งได้ร่วมกันบัญญัติขึ้น เพื่อกำหนดความประพฤติของประชาชนในรัฐหรือใน ประเทศของตนให้ปฏิบัติโดยเท่าเทียมกัน
  - ง. ข้อตกลงร่วมกันของสมาชิกในสังคมนั้น ๆ ซึ่งจะรับโทษหรือไม่รับก็ได้
2. ถ้าพิจารณาจากองค์กรที่มีหน้าที่ออกกฎหมาย ข้อใดไม่ใช่กฎหมายที่ออกจากกลุ่มบุคคลเดียวกัน
  - ก. พระราชบัญญัติ
  - ข. พระราชกำหนด
  - ค. พระราชกฤษฎีกา
  - ง. กฎกระทรวง

3. จากข้อความดังต่อไปนี้ จัดอยู่ในกลุ่มใด

- 1) ประมุข แห่งรัฐต่างประเทศ
- 2) ทูตและบุคคลในคณะทูต
- 3) บุคคลอื่นที่กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง ให้เอกสิทธิ์และคุ้มครองไว้
- 4) กองทัพต่างประเทศที่เข้ามายึดครองราชอาณาจักร
- 5) บุคคลที่กฎหมายพิเศษให้ได้รับเอกสิทธิ์และความคุ้มกัน
เช่น บุคคลที่ทำงานในหน่วยงานของ องค์การสหประชาชาติ
ก. ผู้ใช้กฎหมาย
ข. ลักษณะของกฎหมาย
ค. กลุ่มบุคคลที่ออกกฎหมาย
ง. การยกเว้นตามกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง

4. จากข้อความดังต่อไปนี้ จัดอยู่ในกลุ่มใด

- 1) ประชาชน
- 2) นักนิติศาสตร์
- 3) เจ้าพนักงาน ได้แก่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ
และเจ้าพนักงานอื่นที่ต้อง อาศัยกฎหมายเป็นเครื่องมือ
ในการปฏิบัติราชการ
- 4) ศาล
ก. ผู้ใช้กฎหมาย
ข. ลักษณะของกฎหมาย
ค. กลุ่มบุคคลที่ออกกฎหมาย
ง. การยกเว้นตามกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง

5. ถ้ารัฐสภามีหน้าที่ออกกฎหมายผลที่ได้คือข้อใด

- ก. พระราชบัญญัติ
- ข. พระราชกำหนด
- ค. พระราชกฤษฎีกา
- ง. กฎกระทรวง

6. ถ้ารัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรีมีหน้าที่ออกกฎหมายผลที่ได้คือข้อใด

- ก. พระราชบัญญัติ
- ข. พระราชกำหนด
- ค. เทศบัญญัติ
- ง. ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร

7. จากข้อความ “มีข้อสังเกตเกี่ยวกับกฎหมาย มาตรา 64 บัญญัติว่า บุคคลจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมาย เพื่อให้พ้นจากความรับผิดในทางอาญาไม่ได้ แต่ถ้าศาลเห็นว่าตามสภาพและพฤติการณ์ผู้กระทำความผิดอาจจะไม่รู้ว่ากฎหมายบัญญัติไว้เช่นนั้น ศาลอาจจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้”สรุปได้ว่าอย่างไร

- ก. การหลบเลี่ยงกฎหมาย
- ข. ประโยชน์ของกฎหมาย
- ค. ผลของการบังคับใช้กฎหมาย
- ง. บุคคลจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมายเพื่อให้พ้นจากความรับผิดในทางอาญาไม่ได้

8. จากข้อความ “การปฏิบัติตามกฎหมายจราจรจะเป็นการป้องกันอุบัติเหตุที่จะนำมาซึ่งความสูญเสียชีวิตทั้งร่างกายและทรัพย์สินของประชาชนและประเทศชาติในปัจจุบันนี้ยังมีผู้ฝ่าฝืนกฎหมายจราจรอยู่เสมอ จะเห็นได้จากข่าวอุบัติเหตุตามท้องถนนสายต่าง ๆ ทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด นักเรียนเป็นผู้หนึ่งจะมีส่วนช่วยรณรงค์ให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายจราจร”

สรุปได้ว่าใครมีบทบาทสำคัญในการช่วยให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายจราจร

- ก. ตำรวจ
- ข. ตำรวจจราจร
- ค. นักเรียน
- ง. ประชาชน

9. ข้อใดจัดได้นำความรู้เรื่องกฎหมายไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ดีที่สุด
- ก. นำไปประกอบอาชีพในอนาคต
  - ข. อ่านกฎหมายมาก ๆ เพื่อไว้สำรองกับตำรวจเมื่อถูกจับ
  - ค. นำความรู้ที่ได้รับเพื่อนำความรู้เพื่อทำข้อสอบได้คะแนนมาก ๆ
  - ง. เวลาเดินข้ามถนนจะต้องเดินข้ามทางม้าลายหรือสะพานลอยเท่านั้น
10. ข้อใดถือว่าการนำความรู้จากกฎหมายไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
- ก. เสี่ยงก่อความรำคาญ สามารถแจ้งพนักงานท้องถิ่น
  - ข. สัตว์เลี้ยงก่อความรำคาญสามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าของสัตว์ได้
  - ค. น้ำฝนจากหลังคาเพื่อนบ้านสามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนและฟ้องร้องให้มีการรื้อถอนได้
  - ง. ถูกทุกข้อ

ทำได้ไหมครับ....ถ้าไม่ได้
ตั้งใจศึกษาเนื้อหาต่อไป
นะครับ

GARFIELD © 1978 PAWS

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมาย

ความหมายของกฎหมาย

กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ พระบิดาแห่งกฎหมายไทย "กฎหมาย คือ คำสั่งทั้งหลายของผู้ปกครองว่าการแผ่นดินต่อราษฎรทั้งหลาย เมื่อไม่ทำตาม ธรรมดาต้องลงโทษ" (อ้างอิงใน จำลองลักษณ์ อินทวัน, 2553, หน้า 9)

กฎหมาย คือ บรรดา กฎเกณฑ์ที่สถาบันหรือผู้มีอำนาจสูงสุดในสังคมกำหนดแบบแผน ความประพฤติของบุคคลใน ความสัมพันธ์ระหว่างกันและกัน โดยมีมุ่งหมายให้คนในสังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและยุติธรรม โดยมีมุ่งกระบวนกำกับการบังคับอย่างเป็นกิจจะลักษณะ กฎหมายเป็นเรื่องของกฎระเบียบ แบบ 9 แผน เป็นเรื่องของเหตุผล เป็นเรื่องของคุณธรรม เป็นกติกาของสังคมมนุษย์ที่มีการจัดตั้งเป็นเครื่องประสานประโยชน์ของมนุษย์ทุกคนที่อยู่ร่วมกันในสังคม (โกเมศ ขวัญเมือง และสิทธิกร ศักดิ์แสง, 2549, หน้า 18)

กฎหมาย คือ คำสั่งหรือข้อบังคับที่ประชาชน ต้องปฏิบัติตาม เพื่อบังคับใช้ความประพฤติของบุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคม หากฝ่าฝืนก็จะมี บทลงโทษ (จำลองลักษณ์ อินทวัน, 2553, หน้า 9)

สรุปได้ว่ากฎหมายหมายถึงคำสั่งหรือ ข้อบังคับของรัฐ ซึ่งได้ร่วมกันบัญญัติขึ้น เพื่อกำหนดความประพฤติของประชาชนในรัฐหรือใน ประเทศของตนให้ปฏิบัติ โดยเท่าเทียมกัน หากผู้ใดฝ่าฝืนไม่ยอมประพฤติปฏิบัติตาม ก็จะมีผลความผิดและถูกลงโทษ

ลักษณะสำคัญของกฎหมาย

เมธา วาตีเจริญ (2553, หน้า 6-8) ได้แยกลักษณะของกฎหมายไว้ดังนี้

1. กฎหมายเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับที่เกิดขึ้นจากรัฐาธิปไตย คือบุคคลที่มีอำนาจสูงสุด ของรัฐหรือประเทศโดยใช้อำนาจนิติบัญญัติสร้างกฎหมายซึ่งเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษร
2. กฎหมายเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับที่ใช้ได้ทั่วไปในเขตประเทศหรือรัฐนั้น
3. กฎหมายเป็นข้อบังคับที่ใช้ได้เสมอไป เมื่อมีประกาศใช้เป็นกฎหมายแล้วใช้ได้ไป ตลอดทุกยุคทุกสมัย
4. กฎหมายเป็นข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติตาม เมื่อประกาศบังคับใช้แล้วประชาชนในรัฐ หรือประเทศจะต้องปฏิบัติตามหรือดเว้นปฏิบัติตามที่บังคับไว้ ผู้ที่ฝ่าฝืนข้อบัญญัติของกฎหมาย จะต้องถูกลงโทษตามที่บัญญัติไว้

ภูมิชัย สุวรรณดี (2546, หน้า 17-20) ได้จำแนกลักษณะของกฎหมายไว้

4 ประการ คือ

1. กฎหมายต้องมีลักษณะเป็นกฎเกณฑ์ คือ ต้องเป็นข้อบังคับที่เป็นมาตรฐาน (Standard) ที่ใช้วัดและใช้กำหนดความประพฤติของสมาชิกของสังคมว่าถูกหรือผิดทำได้หรือทำไม่ได้
2. กฎหมายต้องกำหนดความประพฤติของบุคคล คือ การเคลื่อนไหวหรือไม่เคลื่อนไหวร่างกายภายใต้การควบคุมของจิตใจ
3. กฎหมายต้องมีสภาพบังคับ กฎหมายเป็นกฎเกณฑ์ที่กำหนดความประพฤติของ มนุษย์เพื่อให้มนุษย์ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์จึงจำเป็นต้องมีสภาพบังคับในกรณีที่มีการฝ่าฝืน กฎหมาย กฎเกณฑ์ข้อบังคับใดไม่มีสภาพบังคับไม่เรียกว่าเป็นกฎหมาย
4. กฎหมายต้องมีกระบวนการที่แน่นอน กฎหมายนั้นมีสภาพบังคับ แต่สภาพบังคับ ของกฎหมายนั้นจะต้องมีกระบวนการที่แน่นอนโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในการบังคับการให้เป็นไป ตามสภาพบังคับ

สรุปได้ว่าลักษณะสำคัญของกฎหมายมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. ต้องเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับของผู้มีอำนาจในรัฐ (รัฐาธิปัตย์) สำหรับประเทศไทยองค์กรที่มีหน้าที่ออกกฎหมายได้แก่

1.1 รัฐสภา ถือเป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงในการบัญญัติกฎหมายออกมาบังคับใช้ กฎหมายที่รัฐสภาบัญญัติได้แก่ **พระราชบัญญัติ**

ภาพที่ 1: รัฐสภา
ที่มา: <https://www.google.co.th>

1.2 รัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรี บางครั้งในยามบ้านเมืองมีความจำเป็น รีบด่วนในการแก้ไขปัญหาของประเทศให้ฉับไว ถ้าหากรอให้รัฐสภาบัญญัติเป็น พระราชบัญญัติก็จะไม่ทันการณ์ อาจนำความเสียหายมาสู่บ้านเมืองได้ กฎหมายสูงสุด (รัฐธรรมนูญ) จึงให้อำนาจฝ่ายบริหารหรือคณะรัฐบาลสามารถออกกฎหมายมาบังคับใช้ในยามฉุกเฉิน เราเรียกกฎหมายนี้ว่า **พระราชกำหนด** ในขณะใช้บังคับพระราชกำหนด นั้น ๆ ให้รับนำพระราชกำหนดนั้นเสนอรัฐสภา หากรัฐสภาเห็นชอบ ก็จะเป็น พระราชบัญญัติใช้บังคับต่อไป แต่หากรัฐสภาไม่เห็นชอบด้วยพระราชกำหนดนั้น ๆ ก็เป็นอันตกไป คือให้เลิกบังคับใช้ต่อไป นอกจากนี้ รัฐบาลสามารถออกกฎหมายในลำดับ ชั้นรอง ๆ ลงไป ได้โดยที่ไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ กฎหมายดังกล่าวคือ **พระราชกฤษฎีกา และกฎกระทรวง**

พระราชกฤษฎีกาและกฎกระทรวง กฎหมายทั้งสองชนิดนี้ พระราชกฤษฎีกา มีฐานะหรือศักดิ์สูงกว่ากฎกระทรวง ทั้งนี้พระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย สำหรับการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกา ส่วนกฎกระทรวงผู้ลงนามประกาศใช้ คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง

ดังนั้นกฎหมายที่ออกโดยฝ่ายบริหารหรือรัฐบาล มี 3 ชนิด คือ พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกาและกฎกระทรวง

ภาพที่ 2: คณะรัฐบาล
ที่มา: <https://www.google.co.th>

1.3 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจในการออกกฎหมายมาใช้บังคับภายในเขตพื้นที่ของตน ทั้งนี้กฎหมายดังกล่าวจะต้องไม่ขัดแย้งกับกฎหมายแม่บทหรือกฎหมายที่อยู่ในลำดับชั้นที่สูงกว่า กฎหมายส่วนท้องถิ่นมี 5 ชนิดด้วยกัน ได้แก่

1.3.1 เทศบัญญัติ เป็นกฎหมายที่เทศบาลหนึ่ง ๆ ที่บัญญัติขึ้นมาเพื่อบังคับใช้กับประชาชนในเขตพื้นที่ของตนเอง

1.3.2 ข้อบังคับตำบล เป็นกฎหมายที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนึ่ง ๆ บัญญัติขึ้นมาเพื่อบังคับใช้กับประชาชนในเขตพื้นที่ของตน

1.3.3 ข้อบัญญัติจังหวัด เป็นกฎหมายที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดหนึ่ง ๆ บัญญัติขึ้นมาใช้กับประชาชนในพื้นที่จังหวัดนั้น ๆ

1.3.4 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เป็นกฎหมายที่กรุงเทพมหานครบัญญัติขึ้นมาใช้กับประชาชนในเขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร

1.3.5 ข้อบัญญัติเมืองพัทยา เป็นกฎหมายที่เมืองพัทยาบัญญัติขึ้นมา ใช้กับประชาชนในพื้นที่ของเมืองพัทยา อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

ภาพที่ 3: กฎหมายส่วนท้องถิ่น
ที่มา: www.law.net

2. ต้องเป็นข้อบังคับ ใช้บังคับพลเมือง (บังคับสมาชิกของสังคมนั้น ๆ)
3. ต้องบังคับทั่วไป คือ บังคับกับทุกคนที่อยู่ในราชอาณาจักร
4. ต้องมีโทษสำหรับฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม

ภาพที่ 4: การได้รับโทษตามกฎหมาย
ที่มา: www.law.net

การใช้กฎหมาย

นัยนา เกิดวิชัย (2549, หน้า 112-127) ได้กล่าวถึงการใช้กฎหมายไว้ดังนี้

ผู้ใช้ กฎหมาย

กฎหมายมีลักษณะที่ใช้บังคับได้ทั่วไป ดังนั้น เมื่อบุคคลใดมีเหตุอันจะต้องเข้ามา เกี่ยวข้องกับกฎหมายก็ย่อมจะต้องเป็นผู้ใช้กฎหมายนั้น ผู้เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายจึงสามารถแยกออกเป็นกลุ่มใหญ่ๆได้ 4 กลุ่ม คือ

- 1) ประชาชน
- 2) นักนิติศาสตร์
- 3) เจ้าพนักงาน ได้แก่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และเจ้าพนักงานอื่นที่ต้อง อาศัยกฎหมายเป็นเครื่องมือ ในการปฏิบัติราชการ
- 4) ศาล

ภาพที่ 5: ผู้ใช้กฎหมาย: ประชาชน
ที่มา: www.google.co.th

ภาพที่ 6: พระบิดากฎหมายไทย
กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์
ที่มา: www.google.co.th

ภาพที่ 7: เจ้าพนักงาน: พนักงานสอบสวน

ภาพที่ 8: เจ้าพนักงาน: พนักงานอัยการ

ภาพที่ 7-8 ที่มา: www.google.co.th

ภาพที่ 9: ศาล

ที่มา: www.google.co.th

วันเริ่ม ใช้กฎหมาย

1. ให้ใช้ตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
2. ให้ใช้ตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
3. กำหนดเวลาให้ใช้ในอนาคตคือ กรณีที่กฎหมายประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว แต่ระบุให้เริ่มใช้เป็นเวลาในอนาคต โดยกำหนดวันใช้บังคับเป็นเวลาล่วงหน้าหลาย ๆ วัน เพื่อให้เจ้าพนักงานและประชาชนเตรียมพร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎหมายนั้น หรือเพื่อให้ทางราชการเองมีโอกาสเตรียมเครื่องมือ เครื่องใช้ แบบพิมพ์ ฝึกหัดอบรมเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น กำหนดเวลาในอนาคต อาจแยกออกเป็น 3 กรณี คือ
  - 1) กำหนดเป็นวัน เดือน ปี ให้ใช้กฎหมายที่แน่นอนมาให้
  - 2) กำหนดให้ใช้ในอนาคตโดยไม่ระบุเป็น วันเดือนปี แต่กำหนดเป็นระยะเวลาที่วัน ก็เดือน หลังจากวันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
  - 3) การกำหนดให้ในอนาคต โดยไม่ระบุวันเดือนปี หรือระยะเวลาที่แน่นอน แต่กำหนดไว้กว้าง ๆ ว่าจะให้ใช้กฎหมายบังคับเมื่อไร จะประกาศออกมาเป็นกฎหมายระดับรอง เช่น พระราชกฤษฎีกาหรือกฎกระทรวงจะกำหนดสถานที่และวันใช้บังคับของกฎหมายอีกครั้ง เพื่อให้รัฐบาลใช้ดุลพินิจ พิจารณานำกฎหมายมาใช้ให้เหมาะสมแก่สภาพท้องถิ่นและใช้เวลาแก่เจ้าพนักงานของรัฐบาลที่จะ เตรียมการไว้ให้เรียบร้อย ก่อนที่กฎหมายจะใช้บังคับ
- 4) ให้ใช้ย้อนหลังขึ้นไปก่อนวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ภาพที่ 10: ราชกิจจานุเบกษา
ที่มา: www.attorney285.com

สถานที่ ใช้กฎหมาย

1. กฎหมายใช้บังคับทั่วราชอาณาจักร เมื่อมีการประกาศใช้กฎหมายใดแล้ว ถ้าไม่มีบทบัญญัติกำหนดสถานที่ใช้ไว้เป็นอย่างอื่น กฎหมายนั้นต้องใช้บังคับได้ทั่วราชอาณาจักรไทย

คำว่า “ราชอาณาจักร” (Royal Kingdom) หมายถึง

- 1) พื้นดินในประเทศไทย (รวมถึงแม่น้ำ ลำคลอง บึง ทะเลสาบด้วย)

- 2) ทะเลอันเป็นอ่าวไทย ตามพระราชบัญญัติกำหนด เขตจังหวัด ในอ่าวไทยตอนใน พ.ศ. 2520

- 3) ทะเลอันห่างจากฝั่งที่เป็นดินแดนของประเทศ ไทยมา เกิน 12 ไมล์ทะเล

- 4) พื้นอากาศเหนือพื้นที่ตามข้อ 1) 2) และ 3)
- นอกจากนี้ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 4 ยังได้บัญญัติให้การกระทำความผิด ในเรือไทยหรืออากาศยานไทยไม่ว่าอยู่ ณ ที่ใด ให้ถือว่าเป็น การกระทำความผิดในราชอาณาจักร รวมทั้งการกระทำความผิดในสถานทูต ไทยในต่างประเทศที่ผู้กระทำหรือผู้เสียหายเป็นคนไทยก็ให้ ถือว่าเป็น การกระทำความผิดที่อยู่ใต้บังคับของกฎหมายไทยด้วย แต่ไม่ได้หมายความว่าสถานทูต ไทยในต่างประเทศเป็นราชอาณาจักร

2. กฎหมายใช้บังคับเฉพาะท้องที่บางส่วนในราชอาณาจักร
กฎหมายบางฉบับมีความมุ่งหมายเพื่อใช้บังคับเฉพาะเขตท้องที่ใดท้องที่หนึ่ง ภายในราชอาณาจักร เช่น กฎหมายเกี่ยวกับระเบียบบริหารราชการส่วน ท้องถิ่นจะใช้บังคับ เฉพาะภายในท้องถื่นนั้น ๆ

3. กฎหมายใช้บังคับถึงการกระทำที่เกิดขึ้นนอก ราชอาณาจักร

4. บุคคลที่กฎหมายใช้บังคับ เป็นไปตาม “หลักดินแดน” กล่าวคือ กฎหมายไทยที่ตราออกมาใช้บังคับในประเทศไทยย่อมใช้บังคับแก่บุคคลทุกคนที่อาศัยอยู่ใน ประเทศไทยไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นคนไทย หรือคนต่างด้าวเพราะถือว่าทุกคนที่อยู่ในประเทศไทยย่อม ต้องปฏิบัติตามกฎหมายไทย แต่มีข้อยกเว้นที่กฎหมายอาจไม่ใช้บังคับแก่บุคคล บางประเภท ซึ่งต้องมีกฎหมายกำหนดไว้โดยชัดแจ้ง ได้แก่

1) ยกเว้นตามกฎหมายไทย กฎหมายของประเทศไทยได้ ยกเว้นไม่ใช้บังคับ แก่บุคคลต่อไปนี้

2) พระมหากษัตริย์ เพราะถือว่าพระมหากษัตริย์ทรง ดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะผู้ใดจะล่วงละเมิดมิได้

3) สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รัฐมนตรี กรรมการและ บุคคลที่ประธานสภาฯ อนุญาตให้แถลงข้อเท็จจริงในสภาฯ ตลอดจนบุคคลผู้ดำเนินการถ่ายทอดการประชุมสภาทางวิทยุกระจายเสียง หรือวิทยุโทรทัศน์ ผู้พิมพ์และผู้โฆษณารายงานการประชุม ตามข้อบังคับ ของสภาฯ

4) ข้อยกเว้นตามกฎหมายอื่นๆของไทย เช่น พระราชกฤษฎีกาออกตาม ความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นภาษี อากร ได้ยกเว้นภาษีอากรแก่องค์การสหประชาชาติ ทบวงการชำนัญพิเศษ ของสหประชาชาติ สถานเอกอัครราชทูต สถานทูต สถานกงสุลและบุคคล ในคณะทูตและคณะกงสุล เป็นต้น

5) ยกเว้นตามกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง
ได้แก่

- (1) ประมุข แห่งรัฐต่างประเทศ
- (2) ทูตและบุคคลในคณะทูต
- (3) บุคคลอื่นที่กฎหมายระหว่างประเทศแผนก คดีเมือง
ให้เอกสิทธิ์และคุ้มครองไว้
- (4) กองทัพต่างประเทศที่เข้ามายึดครองราชอาณาจักร
- (5) บุคคลที่กฎหมายพิเศษให้ได้รับเอกสิทธิ์
และความคุ้มกัน เช่น บุคคลที่ทำงานในหน่วยงานขององค์การสหประชาชาติ

ภาพที่ 11 : แสดงความเป็นราชอาณาจักรไทย
ที่มา: www.law.net

ความสำคัญของกฎหมาย

กฎหมายมีความสำคัญอย่างมากในฐานะที่ก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย ความยุติธรรมขึ้นในสังคมซึ่ง สุคนธ์ สินธพานนท์ (2547, หน้า 2-4) ได้กล่าวถึงความสำคัญของกฎหมายไว้ ดังนี้

1. กฎหมายสร้างความเป็นระเบียบและความสงบเรียบร้อยให้กับสังคมและประเทศชาติ คนเราเมื่ออยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก ถ้าทำอะไรกันตามชอบใจตามอัธยาศัยของแต่ละคนโดยไม่มีขอบเขตก็อาจกระทบกระทั่งกัน ผิดใจกัน การกระทำบางอย่างอาจไปกระทบผู้อื่นให้เดือดร้อนได้ จึงต้องใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการสร้างความสงบเรียบร้อยแก่สังคมและประเทศชาติ
2. กฎหมายเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ คนไทยทุกคนต้องปฏิบัติตาม กฎหมาย ถ้าใครฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามต้องได้รับโทษ และในปัจจุบันกฎหมายจะเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของเราตั้งแต่เกิดจนตาย
3. กฎหมายก่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม คนเราทุกคนย่อมต้องการความยุติธรรมด้วยกันทั้งสิ้น การที่จะตัดสินว่าการกระทำใดถูกต้องหรือไม่นั้นย่อมต้องมีหลักเกณฑ์ ฉะนั้นกฎหมายจึงเป็นกฎเกณฑ์สำคัญที่เป็นหลักของความยุติธรรม

ภาพที่ 12: กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของคนในสังคมโดยทั่วไป จะเกี่ยวข้องกับการบริโภคสินค้าและบริการ

ที่มา: www.google.co.th

ดิเรก ควรสมาคม (2548, หน้า 34-37) แบ่งความสำคัญของกฎหมายไว้ดังต่อไปนี้

1. ความสำคัญของกฎหมายในเรื่องความยุติธรรม อริสโตเติล ได้อธิบายเรื่องความ ยุติธรรมไว้ โดยจำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ ความยุติธรรมในเชิงแบ่งปันส่วน (Distributive Justice) ความยุติธรรมในเชิงชดเชยหรือทดแทน (Corrective Justice)
2. ความสำคัญของกฎหมายในชีวิตประจำวัน เริ่มตั้งแต่มนุษย์เกิดจนถึงแก่ความตาย นอกจากนั้นในชีวิตประจำวันยังมีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายอีกมาก เช่น ซื้อสินค้าก็ต้องเกี่ยวข้องกับกฎหมายซื้อขาย หน้าที่ของชายต้องรับราชการทหาร
3. ความสำคัญของกฎหมายที่มีต่อรัฐ เพราะกฎหมายเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปกครองและใช้เป็นกลไกในการรักษาผลประโยชน์ในสังคมที่มีความสมดุลกัน จากความต้องการ และความขัดแย้งของผลประโยชน์ต่าง ๆ ในสังคม

ภาพที่ 12: การเข้ารับการตรวจเลือกทหาร
ที่มา: www.law.net

ภาพที่ 13: ปัญหาเพื่อนบ้านกฎหมายคลายปมได้อย่างไร
ที่มา: htwww.attorney285.com

ประโยชน์ของกฎหมาย

นัยนา เกิดวิชัย (2549, หน้า 12-13) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. ประโยชน์อันเกิดจากการได้รู้สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายและปฏิบัติตนได้ถูกต้อง เพื่อความสงบสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม
2. ประโยชน์จากการระวังตัวเองไม่ให้พลั้งพลาดกระทำผิดอันเนื่องมาจากความไม่รู้ กฎหมาย และโดยปกติถ้าทำผิดแล้วก็ต้องเกิดความรับผิดชอบไป จะอ้างความไม่รู้กฎหมายมาเป็นข้อแก้ตัวไม่ได้
3. ประโยชน์ในทางวิชาชีพ เพราะการประกอบอาชีพต่าง ๆ ล้วนอาศัยกฎหมายทั้งสิ้น เพราะกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตของประชาชนตลอดเวลา เช่น ทำการค้า ต้องไปจดทะเบียน การค้า ต้องเสียภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร ต้องจ้างคนทำงานตามกฎหมายแรงงาน

4. ประโยชน์ในทางการเมืองการปกครอง เมื่อประชาชนรู้กฎหมายและปฏิบัติหน้าที่ของตนครบถ้วนและใช้สิทธิต่าง ๆ ตามกฎหมาย แล้วก็จะเป็นการเสริมสร้างความมั่นคงของการปกครองและการบริหารงานทางการเมือง

นอกจากนี้ กฎหมายยังให้ประโยชน์อย่างมากสำหรับผู้ศึกษาวิชากฎหมาย เพราะการเรียนรู้วิชากฎหมาย นอกจากจะช่วยให้ผู้ศึกษาเป็นคนทันคน มีเหตุผล รักความยุติธรรมแล้วยังจะช่วยให้สามารถปฏิบัติหน้าที่การงานได้อย่างสุขุมรอบคอบ มีประสิทธิภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ใน สังคมได้อย่างเป็นสุข

ภาพที่ 14: การเสียภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร
ที่มา: www.attorney285.com

สรุป

สรุปได้ว่ากฎหมายหมายถึงคำสั่งหรือ ข้อบังคับของรัฐ ซึ่งได้ร่วมกันบัญญัติขึ้น เพื่อกำหนดความประพฤติของประชาชนในรัฐหรือในประเทศของตนให้ปฏิบัติโดยเท่าเทียมกัน หากผู้ใดฝ่าฝืนไม่ยอมประพฤติปฏิบัติตามก็จะมี ความผิดและถูกลงโทษ โดยมีลักษณะสำคัญคือ ต้องเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับของผู้มีอำนาจในรัฐ (รัฐาธิปัตย์) ต้องเป็นข้อบังคับ ใช้บังคับพลเมือง (บังคับสมาชิกของสังคมนั้น ๆ ต้องบังคับทั่วไป คือ บังคับกับทุกคนที่อยู่ ในราชอาณาจักร และต้องมีโทษสำหรับฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามการใช้กฎหมาย ประกอบด้วย ผู้ใช้กฎหมาย วันเริ่มใช้กฎหมายและสถานที่ใช้กฎหมาย โดยมีความสำคัญคือสร้างความเป็น ระเบียบและความสงบเรียบร้อยให้กับสังคมและประเทศชาติ กฎหมายเกี่ยวข้องกับ การดำเนินชีวิตของมนุษย์ คนไทยทุกคนต้องปฏิบัติตาม กฎหมาย ถ้าใครฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติ ตามต้องได้รับโทษ และในปัจจุบันกฎหมายจะเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของเราตั้งแต่เกิด จนถึงตาย กฎหมายก่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม โดยที่กฎหมายมีประโยชน์คือได้รู้สิทธิ และหน้าที่ตามกฎหมายและปฏิบัติตนได้ถูกต้อง ทำให้เกิดการระวังตัวเองไม่ให้พลั้งพลาด กระทำผิดอันเนื่องมาจากความไม่รู้ กฎหมาย และโดยปกติถ้าทำผิดแล้วก็ต้องเกิดความรับผิดชอบไป จะอ้างความไม่รู้กฎหมายมาเป็นข้อแก้ตัวไม่ได้ ประโยชน์ในทางวิชาชีพ เพราะการ ประกอบอาชีพต่าง ๆ ล้วนอาศัยกฎหมายทั้งสิ้น เช่น ทำการค้าต้องไปจดทะเบียน การค้า ต้องเสียภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร ต้องจ้างคนทำงานตามกฎหมายแรงงาน และ ประโยชน์ในทางการเมืองการปกครอง เมื่อประชาชนรู้กฎหมายและปฏิบัติหน้าที่ของตน ครบถ้วนและใช้สิทธิต่าง ๆ ตามกฎหมาย แล้วก็จะเป็นการเสริมสร้างความมั่นคง ของการ ปกครองและการบริหารงานทางการเมือง

**ทักษะ
การจำแนก**

แบบฝึกที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความทางซ้ายมือแล้ว
โยงเส้นเพื่อจำแนกประเภทผู้ใช้กฎหมาย สถานที่
ที่ใช้กฎหมาย และวันเริ่มใช้กฎหมาย

1. กำหนดให้ใช้ในอนาคต
2. ใช้บังคับทั่วราชอาณาจักร
3. เจ้าพนักงานสอบสวน
4. ให้ใช้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
5. ใช้บังคับเฉพาะท้องที่บางส่วนในราชอาณาจักร
6. ศาล
7. ใช้บังคับเป็นไปตามหลักดินแดน
8. ประชาชน
9. ให้ใช้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
10. พนักงานอัยการ
11. ใช้บังคับการกระทำที่เกิดนอกราชอาณาจักร
12. ประชาชน

ผู้ใช้กฎหมาย

สถานที่ใช้กฎหมาย

วันเริ่มใช้กฎหมาย

ทักษะการจัด
หมวดหมู่

แบบฝึกที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำข้อความที่กำหนดให้มา
จัดหมวดหมู่เกี่ยวกับกฎหมาย มาเขียนลงในกรอบ
ที่กำหนดให้

เป็นข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติตาม

มีโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม

รัฐสภา

สร้างความเป็นระเบียบและความสงบเรียบร้อยให้กับสังคม

เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับที่เกิดขึ้นจากรัฐาธิปัตย์

ก่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม

รัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรี

เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต/การดำรงชีวิตของมนุษย์

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เป็นเครื่องมือสำคัญในการปกครอง

เป็นข้อบังคับที่ใช้ได้ทั่วไปในเขตประเทศหรือรัฐนั้น

เป็นกฎเกณฑ์คือ เป็นข้อบังคับที่เป็นมาตรฐาน

มีหน้าต่อไปครับ

เพื่อนๆ นำข้อความมาจัด
หมวดหมู่ได้เลยนะคะ

ลักษณะสำคัญของกฎหมาย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

องค์กรที่มีหน้าที่ออกกฎหมาย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความสำคัญของกฎหมาย

.....

.....

.....

.....

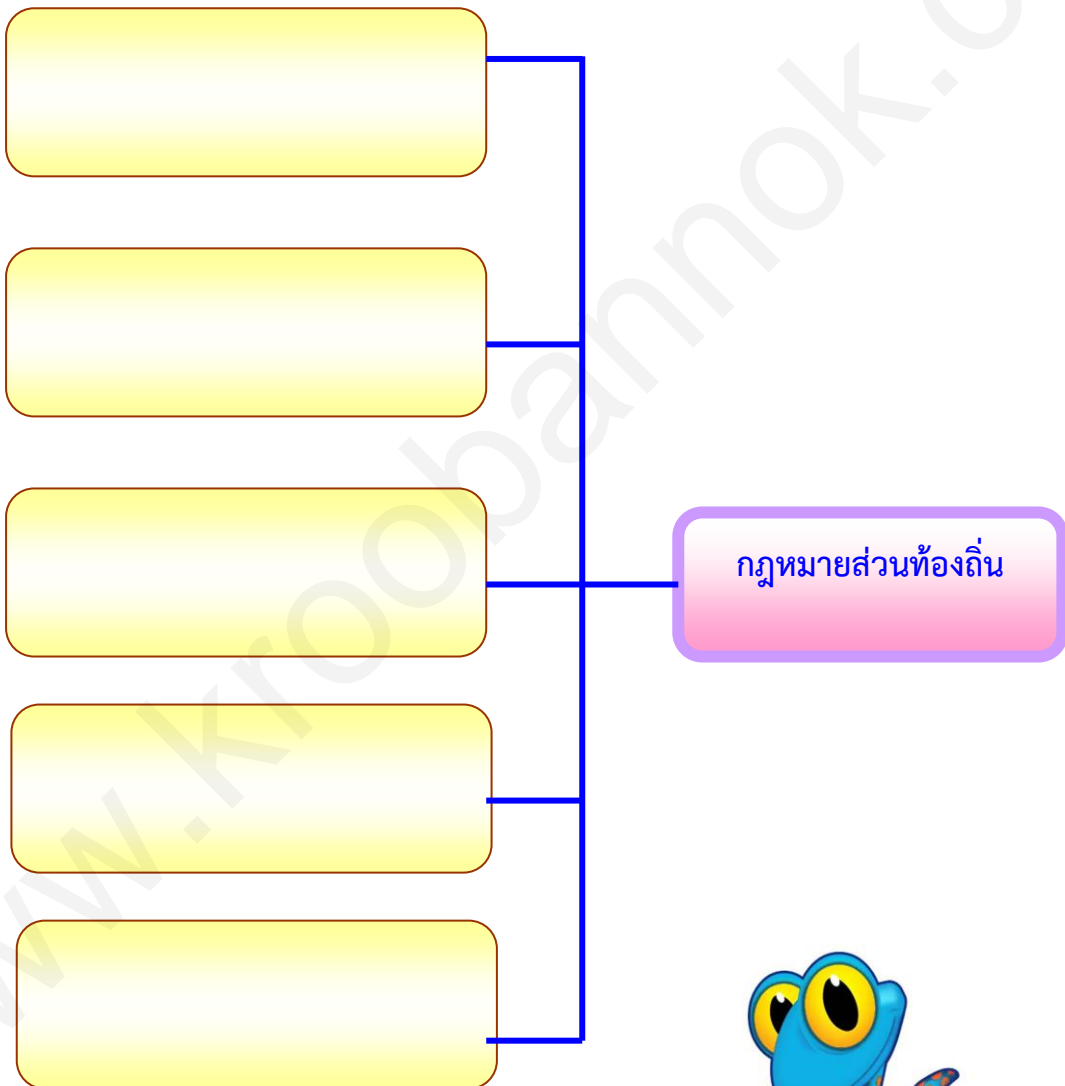
.....

.....

แบบฝึกที่ 3

คำชี้แจง ให้นักเรียนเชื่อมโยง โดยเติมชื่อ
กฎหมายที่เป็นผลมาจากกฎหมายส่วนท้องถิ่น

แบบฝึกที่ 4

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านบทความที่
กำหนดให้แล้วสรุปจากบทความที่กำหนดให้

กฎหมายมีความสำคัญอย่างไร ?

กฎหมายสำคัญต่อการดำรงชีวิตของสังคมมนุษย์แต่ละคน เป็นอย่างมาก ตั้งแต่เกิด จนถึงตาย กฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้องกับสิทธิของทารก ตั้งแต่อยู่ในครรภ์ของมารดา จนกระทั่งตายไปแล้วกฎหมายก็ยังมีผลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ตาย เช่น เจ้าบ้านต้องไปแจ้งเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

ในด้านการค้าและเศรษฐกิจ กฎหมายก็มีส่วนที่เกี่ยวข้องมากมาย ยกตัวอย่างเช่น การที่จะตั้งองค์กรทางธุรกิจจะต้องตั้งในรูปแบบใด ห้างหุ้นส่วน หรือ บริษัท เป็นต้น

จะเห็นได้ว่ากฎหมายเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันต่าง ๆ เกี่ยวกับเรา ทุกเรื่อง เหมือนเป็นเงาตามตัวไปตลอด ดังนั้นการเรียนรู้กฎหมายจึงเป็น ประโยชน์ต่อผู้เรียนเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ อย่างแน่นอน การที่ไม่รู้กฎหมายเป็นการเสียเปรียบเป็นอย่างยิ่งเพราะทำให้เราไม่รู้ถึงสิทธิ บางอย่างที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายที่เราควรได้ และอาจถูกเอารัดเอาเปรียบ จากผู้รู้กฎหมายก็เป็นได้

มีข้อสังเกตเกี่ยวกับกฎหมาย มาตรา 64 บัญญัติว่าบุคคลจะแก้ตัวว่า ไม่รู้กฎหมายเพื่อให้พ้นจากความรับผิดชอบในทางอาญาไม่ได้แต่ถ้าศาลเห็นว่า ตามสภาพและพฤติการณ์ผู้กระทำความผิดอาจจะไม่รู้ว่ากฎหมายบัญญัติไว้ เช่นนั้น ศาลอาจจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น เพียงใดก็ได้

ที่มา : www.attorney285.com

สรุปความ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำชี้แจงให้นักเรียนตอบคำถามที่กำหนดให้

คำถาม เมื่อนักเรียนรู้เรื่องกฎหมายแล้ว นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างไร จงอธิบาย

Blank handwriting practice paper with horizontal lines and a watermark.

แบบทดสอบหลังเรียน
เรื่อง กฎหมายน่ารู้
เล่มที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมาย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

- คำชี้แจง**
1. แบบทดสอบเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ มีทั้งหมดจำนวน 10 ข้อๆ ละ 1 คะแนน คะแนนเต็ม 10 คะแนน
  2. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยทำเครื่องหมาย x ลงในกระดาษคำตอบ
  3. เวลา 15 นาที

1. ถ้ารัฐสภามีหน้าที่ออกกฎหมายผลที่ได้คือข้อใด
  - ก. พระราชบัญญัติ
  - ข. พระราชกำหนด
  - ค. พระราชกฤษฎีกา
  - ง. กฎกระทรวง
2. ถ้าพิจารณาจากองค์กรที่มีหน้าที่ออกกฎหมาย ข้อใดไม่ใช่กฎหมายที่ออกจากกลุ่มบุคคลเดียวกัน
  - ก. พระราชบัญญัติ
  - ข. พระราชกำหนด
  - ค. พระราชกฤษฎีกา
  - ง. กฎกระทรวง

3. จากข้อความดังต่อไปนี้ จัดอยู่ในกลุ่มใด

- 1) ประชาชน
- 2) นักนิติศาสตร์
- 3) เจ้าพนักงาน ได้แก่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และเจ้าพนักงานอื่นที่ต้อง อาศัยกฎหมายเป็นเครื่องมือ ในการปฏิบัติราชการ
- 4) ศาล
  - ก. ผู้ใช้กฎหมาย
  - ข. ลักษณะของกฎหมาย
  - ค. กลุ่มบุคคลที่ออกกฎหมาย
  - ง. การยกเว้นตามกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง

4. ถ้ารัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรีมีหน้าที่ออกกฎหมายผลที่ได้คือข้อใด

- ก. พระราชบัญญัติ
- ข. พระราชกำหนด
- ค. เทศบัญญัติ
- ง. ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร

5. จากข้อความ “การปฏิบัติตามกฎหมายจะเป็นการป้องกันอุบัติเหตุที่จะนำมาซึ่ง ความสูญเสียชีวิตทั้งร่างกายและทรัพย์สินของประชาชนและประเทศชาติ ในปัจจุบันนี้ ยังมีผู้ฝ่าฝืนกฎหมายจราจรอยู่เสมอ จะเห็นได้จากข่าวอุบัติเหตุ ตามท้องถนนสายต่าง ๆ ทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด นักเรียนเป็นผู้นึ่ง จะมีส่วนช่วยรณรงค์ให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายจราจร”

สรุปได้ว่าใครมีบทบาทสำคัญในการช่วยให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายจราจร

- ก. ตำรวจ
- ข. ตำรวจจราจร
- ค. นักเรียน
- ง. ประชาชน

6. ข้อใดถือว่าการนำความรู้จากกฎหมายไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

- จ. เสี่ยงก่อความรำคาญ สามารถแจ้งพนักงานท้องถิ่น
- ฉ. สัตว์เลี้ยงก่อความรำคาญสามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าของสัตว์ได้
- ช. น้ำฝนจากหลังคาเพื่อนบ้านสามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนและฟ้องร้องให้มีการรื้อถอนได้
- ซ. ถูกทุกข้อ

7. จากข้อความ “มีข้อสังเกตเกี่ยวกับกฎหมาย มาตรา 64 บัญญัติว่า บุคคลจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมายเพื่อให้พ้นจากความรับผิดชอบในทางอาญาไม่ได้ แต่ถ้าศาลเห็นว่าตามสภาพและพฤติการณ์ผู้กระทำความผิดอาจจะไม่รู้ว่ากฎหมายบัญญัติไว้เช่นนั้น ศาลอาจจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้” สรุปได้ว่าอย่างไร

- ก. การหลบเลี่ยงกฎหมาย
- ข. ประโยชน์ของกฎหมาย
- ค. ผลของการบังคับใช้กฎหมาย
- ง. บุคคลจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมายเพื่อให้พ้นจากความรับผิดชอบในทางอาญาไม่ได้

8. ข้อใดไม่ใช่ความหมายของกฎหมาย

- ก. คำสั่งทั้งหลายของผู้ปกครองว่าการแผ่นดินต่อราษฎรทั้งหลาย เมื่อไม่ทำตาม ธรรมดาต้องลงโทษ
- ข. คำสั่งหรือข้อบังคับที่ประชาชน ต้องปฏิบัติตาม เพื่อบังคับใช้ความประพฤติของบุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคม หากฝ่าฝืนก็จะมี บทลงโทษ
- ค. ข้อบังคับของรัฐ ซึ่งได้ร่วมกันบัญญัติขึ้น เพื่อกำหนดความประพฤติของประชาชนในรัฐหรือใน ประเทศของตนให้ปฏิบัติโดยเท่าเทียมกัน
- ง. ข้อตกลงร่วมกันของสมาชิกในสังคมนั้น ๆ ซึ่งจะรับโทษหรือไม่รับก็ได้

9. ข้อใดจัดได้ว่านำความรู้เรื่องกฎหมายไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ดีที่สุด
- ก. นำไปประกอบอาชีพในอนาคต
  - ข. อ่านกฎหมายมาก ๆ เพื่อไว้ต่อรองกับตำรวจเมื่อถูกจับ
  - ค. นำความรู้ที่ได้รับเพื่อนำความรู้เพื่อทำข้อสอบได้คะแนนมาก ๆ
  - ง. เวลาเดินข้ามถนนจะต้องเดินข้ามทางม้าลายหรือสะพานลอยเท่านั้น

10. จากข้อความดังต่อไปนี้ จัดอยู่ในกลุ่มใด

- 1) ประมุข แห่งรัฐต่างประเทศ
  - 2) ทูตและบุคคลในคณะทูต
  - 3) บุคคลอื่นที่กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมืองให้เอกสิทธิ์และคุ้มครองไว้
  - 4) กองทัพต่างประเทศที่เข้ามายึดครองราชอาณาจักร
  - 5) บุคคลที่กฎหมายพิเศษให้ได้รับเอกสิทธิ์และความคุ้มกัน
เช่น บุคคลที่ทำงานในหน่วยงานของ องค์การสหประชาชาติ
- ก. ผู้ใช้กฎหมาย
  - ข. ลักษณะของกฎหมาย
  - ค. กลุ่มบุคคลที่ออกกฎหมาย
  - ง. การยกเว้นตามกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง

เพื่อน ๆ ทำได้ไหมครับ

บรรณานุกรม

- โกเมศ ขวัญเมืองและสิทธิกร ศักดิ์แสง. (2549). การศึกษาแนวใหม่: ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- จำลองลักษณ์ อินทวัน. (2553). ความรู้และเจตคติที่มีต่อกฎหมายในชีวิตประจำวันของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- ดิเรก ควรสามคม. (2548). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2557). กฎหมาย. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2556, จาก www.law.net
- นัยนา เกิดวิชัย. (2549). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย. กรุงเทพฯ: เอกซ์เปอร์เน็ท.
- ภูมิชัย สุวรรณดี. (2546). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- เมธา วาดีเจริญ. (2553). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2547). กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2556). หอสมุดกฎหมาย. สืบค้นเมื่อ 13 มกราคม 2556, จาก <https://www.google.co.th>
- หยุด แสงอุทัย. (2555). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2556, จาก www.attorney285.com

ภาคผนวก

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน

1. ง

2. ก

3. ง

4. ก

5. ก

6. ข

7. ง

8. ค

9. ง

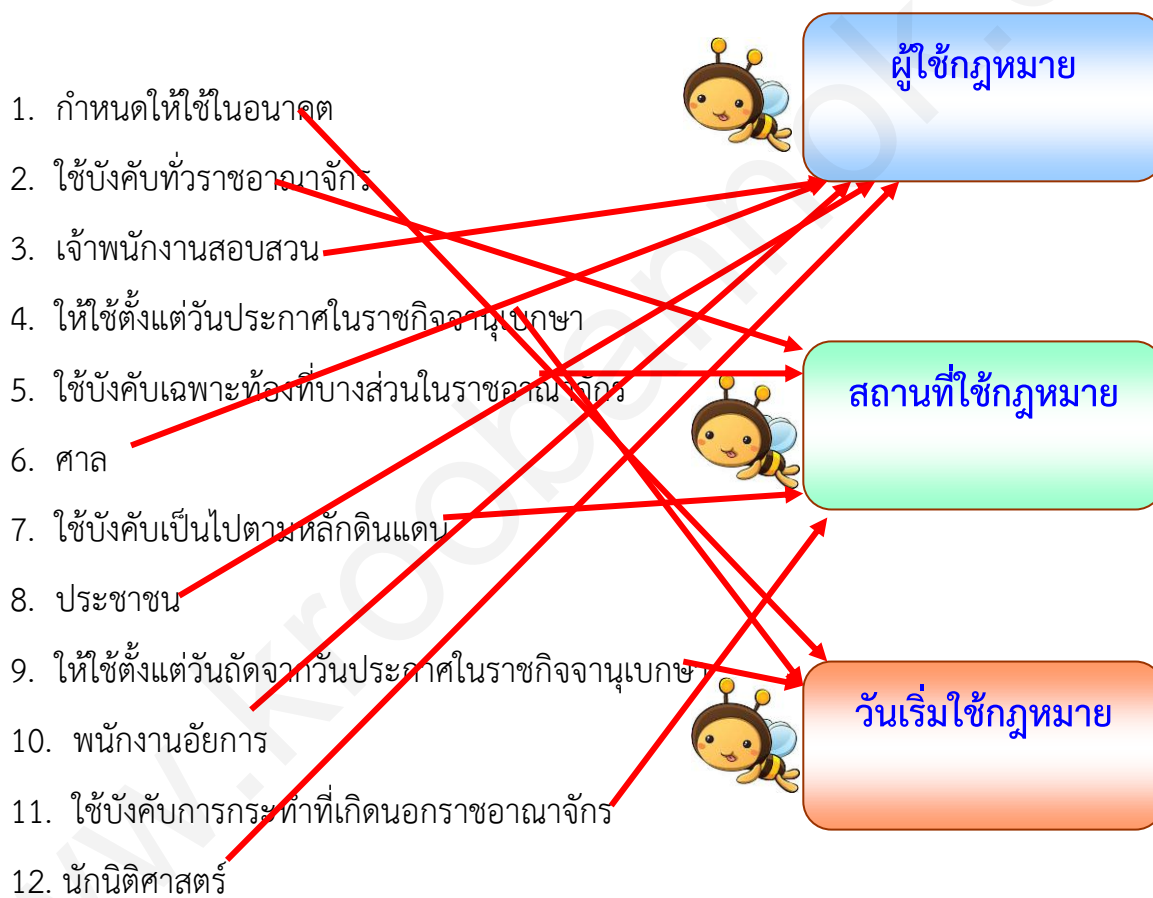

10. ง

เฉลยแบบฝึกที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความทางซ้ายมือ แล้วโยงเส้นเพื่อจำแนกประเภทผู้ใช้กฎหมาย สถานที่ที่ใช้กฎหมาย และวันเริ่มใช้กฎหมาย

ทักษะการจัด หมวดหมู่

เฉลยแบบฝึกที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำข้อความที่กำหนดให้มาจัด
หมวดหมู่เกี่ยวกับกฎหมาย มาเขียนลงในกรอบ
ที่กำหนดให้

ลักษณะสำคัญของกฎหมาย

เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับที่เกิดขึ้นจากรัฐาธิปัตย์
เป็นข้อบังคับที่ใช้ได้ทั่วไปในเขตประเทศหรือรัฐนั้น
เป็นข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติตาม
เป็นกฎเกณฑ์คือ เป็นข้อบังคับที่เป็นมาตรฐาน
มีโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม

องค์กรที่มีหน้าที่ออกกฎหมาย

รัฐสภา
รัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรี
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ความสำคัญของกฎหมาย

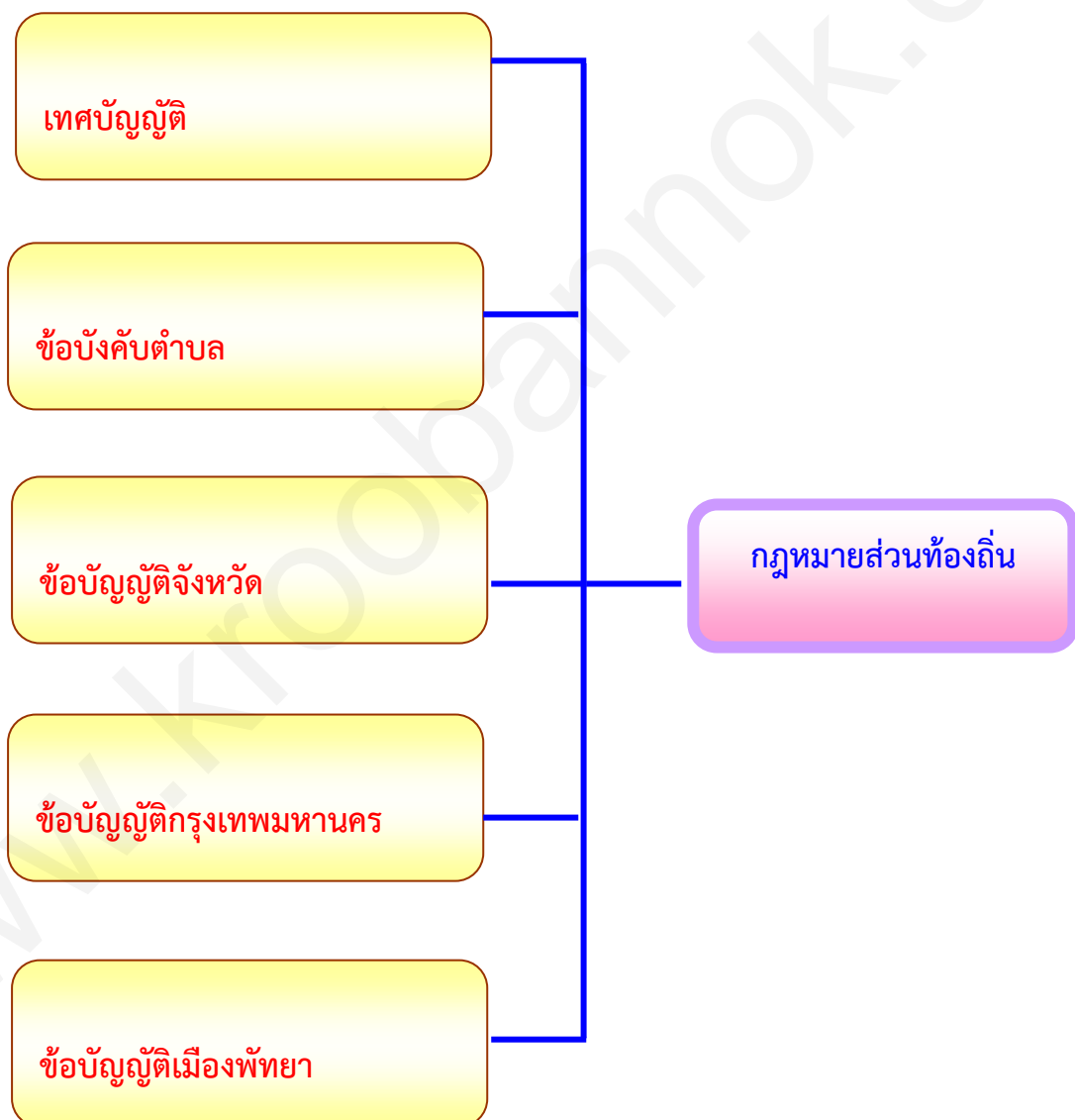
สร้างความเป็นระเบียบและความสงบเรียบร้อยในสังคม
เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต/การดำรงชีวิตของมนุษย์
ก่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม
เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปกครอง

เฉลยแบบฝึกที่ 3

คำชี้แจง ให้นักเรียนเชื่อมโยง โดยเติมชื่อ
กฎหมายที่เป็นผลมาจากกฎหมายส่วนท้องถิ่น

เฉลยแบบฝึกที่ 4

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านบทความที่กำหนดให้แล้วสรุปจากบทความที่กำหนดให้

เกณฑ์	ระดับการประเมิน				
	4	3	2	1	0
การสรุปเนื้อหา	ข้อมูลถูกต้อง สมบูรณ์ ตรงประเด็น	ข้อมูลถูกต้อง ตรงประเด็น แต่ขาดรายละเอียด	มีข้อมูลที่ผิดบ้าง และยังไม่สมบูรณ์	ข้อมูลส่วนใหญ่ ไม่ถูกต้อง และขาดหาย	ไม่มีข้อมูลเพียงพอต่อการตัดสินใจ
การลำดับใจความ	ใจความชัดเจน ลำดับเหตุการณ์ สมเหตุ สมผล	ใจความสับสนบ้างแต่ยังสามารถเข้าใจได้ ขาดความสมเหตุสมผลไปบ้าง	ใจความไม่ชัดเจน ขาดความสมเหตุสมผล	ไม่ต่อเนื่อง ขาดความสมเหตุสมผล	ไม่มีข้อมูลเพียงพอต่อการตัดสินใจ
หลักเกณฑ์ทางภาษา	ประโยคสมบูรณ์ ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษา สื่อความได้ชัดเจน	เขียนประโยคได้สมบูรณ์ แต่ยืดยาว หลักเกณฑ์ทางภาษา สื่อความได้	เขียนประโยคสมบูรณ์บ้าง ไม่สมบูรณ์บ้าง ผิดหลักเกณฑ์ทางภาษา อย่างมาก สื่อความไม่ชัด	เขียนประโยคผิด หลักเกณฑ์ทางภาษา สื่อความไม่ได้	ไม่มีข้อมูลเพียงพอต่อการตัดสินใจ

ทักษะ การประยุกต์

เฉลยแบบฝึกที่ 5

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามที่กำหนดให้
(8 คะแนน)

คำถาม เมื่อนักเรียนรู้เรื่องกฎหมายแล้ว นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างไร จงอธิบาย

ตอบ เมื่อเรียนรู้เรื่องกฎหมายแล้วสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ดังนี้คือ

1. ประโยชน์อันเกิดจากการได้รู้สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายและปฏิบัติตนได้ถูกต้อง เพื่อความสงบสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม
  2. ประโยชน์จากการระวังตัวเองไม่ให้พลั้งพลาดกระทำผิดอันเนื่องมาจากความไม่รู้ กฎหมาย และโดยปกติถ้าทำผิดแล้วก็ต้องเกิดความรับผิดชอบไป จะอ้างความไม่รู้กฎหมายมา เป็นข้อแก้ตัวไม่ได้
  3. ประโยชน์ในทางวิชาชีพ เพราะการประกอบอาชีพต่าง ๆ ล้วนอาศัยกฎหมายทั้งสิ้น เพราะกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตของประชาชนตลอดเวลา เช่น ทำการค้า ต้องไปจดทะเบียน การค้า ต้องเสียภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร ต้องจ้างคนทำงานตามกฎหมายแรงงาน
  4. ประโยชน์ในทางการเมืองการปกครอง เมื่อประชาชนรู้กฎหมายและปฏิบัติหน้าที่ของตนครบถ้วนและใช้สิทธิต่าง ๆ ตามกฎหมาย แล้วก็จะเป็นการเสริมสร้างความมั่นคงของการ ปกครองและการบริหารงานทางการเมือง
- อีกทั้งจะช่วยให้เป็นคนทันสมัย มีเหตุผล รักความยุติธรรมแล้วยังจะช่วยให้สามารถปฏิบัติหน้าที่การงานได้อย่างสุขุมรอบคอบ มีประสิทธิภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ใน สังคมได้อย่างเป็นสุข

หมายเหตุ อยู่ในดุลพินิจของครูถ้าตอบอยู่ในกรอบการนำกฎหมายไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

1. ก

2. ก

3. ก

4. ข

5. ค

6. ง

7. ง

4. ข

9. ง

10. ง

แบบสรุปคะแนน
เรื่อง กฎหมายน่ารู้
เล่มที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมาย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

คะแนน	แบบทดสอบ ก่อนเรียน	แบบฝึกหัดที่					แบบทดสอบ หลังเรียน
		1	2	3	4	5	
คะแนนเต็ม							
คะแนนที่ได้							
ร้อยละ							

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางกาญจนา กุตอินทร์)

ครู วิทยฐานะชำนาญการ

